

Kredi Kartı Bağlamında Paranın Dijitalleşmesi İle Tasarruf Eğilimleri Arasındaki İlişki

Aleyna Kablanoğlu^a , Halimenur Yiğit^b

ÖZET

Amaç – Çalışmanın amacı dijital ödeme araçlarından en fazla kullanılan olan kredi kartlarının benimsenmesiyle, bireylerin tasarruf eğilimlerinin nasıl etkilendiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada, dijitalleşmenin kişilerin birikim yapma davranışlarını, harcama alışkanlıklarını ve finansal karar alma süreçlerini inceleyerek, kişilerin finansal durumlarındaki değişikliği belirleyebilmek amaçlanmıştır. Araştırmada dijitalleşmenin tasarruf eğilimleri üzerindeki etkisini göstermek ve kapsamlı bir analiz sunmak hedeflenmektedir.

Tasarım/veri/metodoloji – Çalışmada 365 adet anketten elde edilen veri seti kullanılmıştır. Toplanan veriler SPSS 21 programı kullanılarak frekans analizi ile tablo haline getirilerek yorumlanmıştır.

Bulgular – Kredi kartlarının mali destek sağlama ve alışveriş kolaylığı konusunda oldukça etkili olduğu belirlenmiştir. Kredi kartı kullanımının tüketim alışkanlıklarında önemli değişikliklere yol açtığı belirlenmiştir. Bununla birlikte kredi kartı kullanımının bireylerde nakit para çıkışına yol açmadığı algısı oluşturmaya sebebiyle harcama eğilimini artırdığı belirlenmiştir.

Özgünlük/değer – kredi kartlarının dijitalleşme sürecinin bireylerin tasarruf alışkanlıkları üzerindeki etkilerini incelemektedir. Kredi kartı kullanımının yaygınlaşmasıyla yaşanan dijital dönüşümün tasarruf davranışlarına olan etkilerini özgün bir perspektifle ele alarak, finansal literatüre yeni bir bakış açısı getirme ve kişisel finansal kararları daha iyi anlama amacını taşımaktadır.

Keywords: Kredi Kartı, Tasarruf, Dijitalleşme, Harcama

The Relationship Between the Digitalization of Money and Savings Trends in The Context of Credit Cards

ABSTRACT

Purpose – The aim of the study is to reveal how the adoption of credit cards, the most used digital payment tools, affects individuals' savings tendencies. The study aimed to determine the change in people's financial situations by examining digitalization's savings behavior, spending habits and financial decision-making processes. The research aims to show the impact of digitalization on savings trends and provide a comprehensive analysis.

Design/data/methodology – Data sets obtained from 365 surveys were used in the study. The collected data were tabulated and interpreted with frequency analysis using the SPSS 21 program.

Findings – Credit cards were found to be very effective in providing financial support and ease of shopping. It has been determined that the use of credit cards leads to significant changes in consumption habits. In addition, it has been determined that credit card use increases the tendency to spend because it creates the perception that credit card use does not lead to cash outflow.

Originality/value – The study examines the effects of the digitalization process of credit cards on individuals' saving habits. It aims to bring a new perspective to the financial literature and to better understand personal financial decisions by addressing the effects of digital transformation on savings behavior with a unique perspective.

Keywords: Credit Card, Saving, Digitalization, Spending

1. Giriş

Son yıllarda, Türkiye'de kredi kartlarının kullanımı belirgin bir şekilde artış göstermektedir. Kredi kartlarının Dünya'daki ilk örneği 1950 yılında, New York'ta merkezi olan Diners Club tarafından tasarlanmış ve kullanıma sokulmuştur (Kaya, 2009: 10) Türkiye'de, nakit para taşıma ihtiyaçlarını gidermek amacıyla, 1963 yılında "Diners Club" ile ilk kart uygulamasını sunan firma İstanbul Turizm olmuştur. Özellikle 1990'lardan sonra bankaların sunduğu çeşitli kampanyalar ve taksitli alışveriş seçenekleriyle birlikte, kredi kartları insanlar arasında daha evrensel hale gelmiştir. Türkiye'de kredi kartlarının kullanımındaki artış, bankaların sunduğu çeşitli kampanyalar ve taksitli alışveriş seçeneklerinin etkisiyle belirgin bir ivme kazanmıştır. Bu süreç, kredi kartlarının sadece nakit para taşıma amacıyla değil, aynı zamanda farklı alışveriş ihtiyaçlarını karşılamak için de tercih edilen yaygın bir ödeme aracı haline gelmesini sağlamıştır.

Türkiye 'de kredi kartlarının yaygın olarak kullanımı 1990'lı yıllarda başlamıştır. Bu döneme kadar Türk toplumunda nakit para temel ödeme aracı olarak yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Son yıllarda, Türkiye'de kredi kartı kullanımının hızlı bir şekilde yaygınlaştığı gözlenmektedir. Bankalararası Kart Merkezi A.Ş. verilerine göre, 1997 yılında 4.847.166 kredi kartı bulunurken, 2023 Ağustos ayı sonunda u sayı 111.4 milyona ulaşmıştır. Yıl içinde kapatılan veya iptal edilen kartlar da düşünüldüğünde, 8 ayda 16 milyon yeni kredi kartı müşteriye dağıtılmıştır. (BKM, 2023). Ekonomik zorluklarla karşılaşıldığında, kredi kartları geçici bir çözüm olarak görebilmekte ve bu kartlara acil ihtiyaçlar için bu kartlara başvurabilmektedirler. Ancak bu durum uzun vadede yüksek faizli borç sorunlarına yol açabilmekte ve tasarrufları azaltıcı etki göstermektedir.

Kredi kartları, aynı zamanda ekonomik sıkıntı dönemlerinde insanların yaşamlarını sürdürebilmek için başvurdukları bir finansal destek aracı olarak görülebilmektedir. Ancak bu durumun uzun vadede mali açıdan sorunlara neden olmaması amacıyla, kredi kartı kullanımının dengeli ve sorumlu bir şekilde yapılması, bütçenin kontrol altında tutulması ve borçların zamanında ödenmesi önemlidir.

Kullanıcı açısından, kredi kartları para taşıma riskini azaltma, anında kredi imkânı sağlama, nakit avans çekme olanağı, taksitli alışveriş imkânı, ödemelerin ertelenmesi (taksit erteleme) sanal alışveriş olanakları ve puan biriktirme gibi avantajlar sunmaktadır. Ancak, bu avantajların yanı sıra güvenlik sorunları, dolandırıcılık, tasarruf azalması ve düşünmeden tüketimi artırma gibi dezavantajlar da bulunmaktadır (Tuğay ve Başgöl, 2007).

Kredi kartlarının avantajları ve dezavantajları dengeli bir şekilde değerlendirilmeli ve kullanıcılar, harcamalarını kontrol altında tutarak borçlanma risklerini minimize etmelidirler. Ayrıca, kredi kartı kullanımının ekonomik büyümeye ve finansal istikrara olumlu katkılar sağladığı göz önünde bulundurulmalıdır.

Ülke çapında değerlendirildiğinde, kredi kartlarının enflasyon, istihdam, para politikaları, kamu gelirleri, faiz oranları ve dış ticaret gibi ekonomik faktörlere olumlu katkılarda bulunduğu görülmektedir (Özkul ve Tapşın, 2010). Özetle, kredi kartları bireylerin mali işlemlerini kolaylaştırırken aynı zamanda ülke ekonomilerine çeşitli olumlu etkiler sağlar.

Çalışmanın sonraki bölümlerinde kredi kartının tarihçesine ve bu konuda yapılan çalışmaların literatür çalışmasına yer verilmiştir. Daha sonra paranın dijitalleşmesi ile tasarruf eğilimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi için kullanılan yöntem açıklanmıştır. Son olarak analize ait bulgular aktarıldıktan sonra sonuç kısmında genel değerlendirme ve önerilerde bulunmuştur.

2. Kredi Kartı Kullanımı

Kredi kartları günümüzde, senet ve çekin yerine geçmiş, ödeme işlemlerinde yaygın olarak kullanılan bir araç haline gelmiştir. Kredi kartı sayesinde, kullanıcılar ellerinde nakit bulundurma zorunluluğundan kurtulmuş, çeklerinin kabul edilmeme gibi sorunlarla karşılaşmamış ve belirli bir limit dahilinde tüm ihtiyaçlarını karşılayabilme imkanına sahip olmuştur (Çımat ve Değirmenci, 2003).

Ayrıca, kart sahibi, kredi kartını aldığı bankadan nakit avans olarak para çekebilme imkanına sahiptir. Diğer bir perspektiften bakıldığında, kredi kartları tüketimi teşvik ederek ekonomiyi canlandırmakta ve aynı zamanda mali denetimlere olanak tanıyarak kayıt dışı ekonominin azalmasına katkı sağlamaktadır.

Kredi kartları, kullanıcılarına alışverişlerde ödeme kolaylığı sağlamanın yanı sıra taksit seçenekleri, nakit para çekme imkanı ve finansal esneklik gibi avantajlar sunarlar (Pilatin, 2021). Güvenlik açısından da önemli olan kredi kartları, nakit taşıma riskini azaltmakta, yurtdışında veya internet üzerinden alışveriş yaparken güvenli bir ödeme yöntemi sunmaktadır. Bu avantajların yanında, ekonomik sıkıntı içindeki tüketicilere, vadeli ödeme avantajı sunarak geçici finansal zorluk dönemlerinde bireylerin yaşam standartlarını sürdürebilmesine yardımcı olur. (Karamustafa ve Biçkes, 2003)

Kredi kartları, tüketicilere sunduğu nakit çekim imkanıyla acil nakit ihtiyaçlarını karşılama, güvenli alışveriş yapma ve ödeme esnekliği gibi avantajların yanı sıra, alışveriş deneyimini kolaylaştırarak tüketicileri yasal çerçevede koruyan önemli bir finansal araçtır (Yıldırım ve Demir, 2021). Nakit çekim imkânı sayesinde, paraya ihtiyaç duyulan durumlarda başkalarından borç talep etmeksizin bu ihtiyacı karşılayabilir. Mevcut nakdin alternatif yatırım araçlarında kullanılmasına imkân tanır. Kredi kartları, fazla nakit taşımanın getirdiği kaybetme veya çalınma riskini ortadan kaldırdığından daha güvenli bir seçenek sunar. Kart sahipleri, kredi kartıyla hem peşin almanın hem de ertelenmiş ödemenin avantajlarından faydalanabilir. Alışverişlerde çek ve senet gibi ödeme araçlarına kıyasla kullanımı son derece kolay ve basittir. "Önce harca, sonra öde" avantajıyla alınan bir mal veya hizmetin bedeli, ihtiyaçları ertelemeyen hemen ödenmez; ödeme belirli bir süre sonra gerçekleşir.

3. Literatür

Kredi kartlarının yaygınlaşmasıyla tasarruf ilişkisini inceleyen bazı ulusal ve uluslararası çalışmalar yapılmıştır. Bunların bir kısmı şu şekildedir:

Chien ve Devaney (2001), aile kaynak modeli çerçevesinde kredi kartı kullanımı ve davranışını etkileyen demografik ve ekonomik faktörleri incelemiştir. Araştırmaları, yaş, gelir ve eğitim düzeyinin kredi kartı kullanımı ile yakın ilişkisi olduğunu göstermiştir.

Mae (2002), üniversite öğrencilerinin eğitim kredisi ağırlıklı kredi kartı sahipliğini incelemiştir. Sonuç olarak, 18-25 yaş arasındaki üniversite öğrencilerinin %78'inin en az bir kredi kartına, %32'sinin ise dört ya da daha fazla karta sahip olduğunu belirtmiştir.

Joo vd. (2003), yüksekokul öğrencilerinin kredi kartı kullanımını etkileyen dört faktör (demografik, sosyo-ekonomik, geçmiş deneyimler ve psikolojik özellikler) incelemiştir. Araştırmada, sosyo-ekonomik değişkenlerden öğrencinin eğitim yılı ile kredi kartı kullanımı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Buna karşılık, gelir, iş durumu, konaklama durumu ve eğitim dalı ile kredi kartı kullanımı arasında önemli bir ilişki bulunmadığını belirtmişlerdir.

Karamustafa ve Biçkes (2003), kredi kartı sahiplerinin kullanım alışkanlıklarını incelemek üzere detaylı bir analiz yapmışlardır. Çalışmada, kredi kartı sahiplerinin alışveriş tercihlerini ve tüketim alışkanlıklarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada, kredi kartı kullanımını etkileyen faktörlerin başında alışveriş kolaylığı gelirken, sosyal etkilerin ve kişisel isteklerin etkisinin daha az belirleyici olduğunu ortaya konulmuştur. Demografik faktörler arasında yaş, eğitim düzeyi, gelir ve çalışma durumu gibi özelliklerin kredi kartı kullanımı üzerinde önemli farklılıklar yarattığı bulunmuştur. Kredi kartı sahiplerinin genellikle günlük ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıkları, ancak seyahat, sağlık ve eğitim harcamalarında daha az tercih ettikleri belirlenmiştir. Sonuç olarak, kredi kartlarının tüketim alışkanlıklarında belirgin değişiklikler yaratmadığını, ancak acil ihtiyaçların karşılanmasında önemli bir araç olduğunu vurgulanmıştır.

Durukan ve diğerleri (2005) tarafından yapılan çalışmada, Kırıkkale ilindeki bir alışveriş merkezinde yapılmıştır. Araştırmanın odak noktası, kredi kartlarında taksit uygulamasının tüketicilerin harcama alışkanlıkları üzerindeki etkisini değerlendirmektir. Bu amaçla, 826 kişiye yüz yüze anket uygulanmıştır. Araştırma bulguları, Kırıkkale'deki tüketicilerin kredi kartı kullanımının oldukça yaygın olduğunu ancak çoğu tüketici, kredi kartlarını bilinçli bir şekilde kullanmadıklarını ve kredi kartı borçlarının harcamalarıyla benzer seviyelerde olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca, reklam ve promosyonların tüketiciyi alışveriş yapmaya teşvik ettiği ve kredi kartı sahiplerinin gelirlerine göre daha fazla harcama yaptığı sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte, bazı durumlarda tüketicilerin gelir düzeylerinin üzerinde harcamalar yaptıkları da belirtilmiştir.

Çavuş (2006), kredi kartı talebi ve kullanımının demografik ve ekonomik

faktörlere bağlı olduğunu belirtmiştir. Türkiye’de kredi kartı kullanıcılarının çoğunluğunu erkekler oluşturmakta ve bu durum, kadınların iş hayatına yeterince katılmamasıyla açıklamıştır. Kullanıcılar kredi kartı ile gelecekteki gelirlerini önden harcama imkanı yakalamışlardır. Kartlı ödemelerde vadelerin uzatılması, kredi kartı kullanımını daha cazip hale geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Kredi kartı tercihinde yüksek harcama limitleri, hesap kesim tarihleri ve maaş alınan bankanın sunduğu hizmet kalitesi önemli sonuçlar arasındadır. Kredi kartları, genellikle alışveriş amaçlı kullanılmakla birlikte, nakit çekim için de tercih edildiği görülmektedir .

Girginer vd. (2008), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi’nin yaz okulunda işletme ve finans derslerine katılan 210 öğrenciye kredi kartı kullanımına ilişkin tutumları ölçmek amacıyla bir anket uygulamışlardır. Ankette 16 madde bulunmuş ve yapılan faktör analizi sonucunda 5 farklı boyut (davranışsal, duygusal, kavramsal, kaygısal, güvenilirlik) ortaya çıkmıştır. Bu boyutların demografik özelliklere göre farklılıklarını incelemek için bağımsız örneklem t testi ve ANOVA kullanılmıştır. Analizler, kredi kartı kullananlar ile kullanmayanlar arasında duygusal ve güvenilirlik boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, düşük gelire sahip öğrencilerin daha düşük düzeyde kaygısal tutum sergiledikleri belirlenmiştir.

Girginer vd. (2011), Türkiye ‘deki yüksek öğretim öğrencileri için Kredi Kartı Tutum Ölçeği geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada, öğrencilerin kredi kartı kullanım davranışlarının, kaygısal, duygusal ve kavramsal tutumlarına bağlı olduğu bulunmuştur. Kredi kartı kullanımında en etkili faktör kaygısal tutum olup, kaygı arttıkça kredi kartı kullanım davranışları da artmaktadır. Öğrenciler, finansal risklerini azaltmak için kredi kartı seçeneklerini çeşitlendirmekte ve sayısını artırmaktadır. “Kredi kartı kullanırken bütçemin üzerinde harcama yapacağımdan korkarım” yargısı, kaygısal tutumu en güçlü şekilde açıklayan faktördür.

Arslan (2015), tarafından yapılan araştırmada 302 anket analiz edilmiştir. Analiz sürecinde frekans dağılımları, güvenilirlik analizi, faktör analizi, t-testi ve regresyon analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu çalışmanın temel amacı, Türk tüketicilerinin kredi kartı kullanımının kompulsif satın alma üzerindeki etkisini belirlemektir. Yapılan araştırma sonucunda, Türkiye’deki tüketicilerin kredi kartı kullanımının kompulsif satın alma davranışını etkilediği ve bu davranışın batıdaki tüketicilerle benzerlik gösterdiği bulunmuştur. Kredi kartı kullanımı, düşük gelirli tüketicilerde yüksek harcama eğilimi yaratarak, güç ve statü göstergesi olarak algılanmakta ve alışverişte güven duygusu sağlamaktadır. Ayrıca, gelir ve eğitim durumu gibi demografik faktörler de kompulsif satın alma üzerinde etkili olduğu anlaşılmıştır.

Cebeci ve Uçar (2016), çalışmalarında Giresun Üniversitesi Görele Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu’nda Bankacılık ve Finans Bölümü lisans öğrencilerinin sosyo-ekonomik yapıları, kredi kartı kullanım durumları ve kredi kartına ilişkin tutumlarını incelemişlerdir. Bulgulara göre, Kredi kartı kullanan öğrencilerin çoğunluğu

harcamalarında aşırıya kaçmamakta ve asgari ödemelerini zamanında yapmaktadır. Araştırma, erkek öğrencilerin kredi kartlarına daha fazla güven duyduğunu ve kız öğrencilere göre bu eğilimin belirgin olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, geliri yüksek olan öğrencilerin risk alma eğilimlerinin daha fazla olduğu görülmüştür. Eğitim seviyesi ve finansal bilgi düzeyi arttıkça ise öğrencilerin kredi kartlarına karşı güvensizliklerinin azaldığı belirtilmiştir. Bu bulgular, kredi kartı kullanımı üzerinde cinsiyet, gelir düzeyi ve eğitim faktörlerinin önemini vurgulamaktadır.

Bozkurt vd. (2019), Türkiye’de ekonomik büyümenin hızlandırılmasının en önemli etkeninin yurtiçi tasarrufların artırılması olduğunu vurgulamıştır. Yaptığı anket sonuçlarına göre, Türkiye’deki en önemli ekonomik sorun adaletsiz gelir dağılımıdır. Katılımcılar tasarruf yaparken herhangi bir finansal okuryazarlık eğitimi almadığını, tasarrufların ise bankada tutulduğu sonucuna varmışlardır.

Ayla vd. (2020), Doğu Karadeniz bölgesinde yaşayan hane halkının kredi kartı kullanımı üzerine detaylı bir analiz yapmışlardır. Araştırma verileri, Artvin, Rize, Gümüşhane, Trabzon, Giresun ve Ordu illerinde yaşayan hane halkıyla gerçekleştirilen yüz yüze anketlerden elde edilmiştir. Bu veriler doğrultusunda, Kredi kartının tercih edilme nedenleri, iller bazında farklılıklar göstermiştir. Örneğin, “para taşıma riskini azaltması” faktörü Ordu, Trabzon ve Giresun illerinde daha yüksek öneme sahipken, “puan biriktirme imkânı sağlaması”, “otomatik ödeme talimatları”, “yurt dışı kullanım imkânı”, “e-ticarette kullanılması” ve “sanal kart hizmeti sunması” gibi faktörlerde Ordu, Rize ve Gümüşhane illeri öne çıkmaktadır.

Eren (2020), temassız kredi kartı deneyimi yaşamış bireylerin gelecekte de bu kartları kullanma niyetlerini belirlemek amacıyla 394 katılımcıdan çevrimiçi anketler aracılığıyla veri toplamıştır. Elde edilen veriler, SPSS 21 ve Smart-PLS programları kullanılarak yapısal eşitlik modeliyle analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları, bireylerin temassız kredi kartı kullanımında algıladıkları faydaların artmasıyla birlikte gelecekte temassız kredi kartı kullanım niyetlerinin de arttığını göstermektedir. Temassız kredi kartı ile yapılan işlemlerde zaman tasarrufu sağlanması, ödeme işleminin hızlı ve pratik olması, bu sayede alışveriş verimliliğinin artması bu sonucu etkileyen faktörler arasında gösterilebilir.

Pilatin ve Dilek (2021), Doğu Karadeniz Bölgesi’nde yaşayan tüketicilerin online alışveriş alışkanlıklarını belirlemek için bir araştırma yapmışlardır. Bu çalışmada, Artvin, Rize, Gümüşhane, Trabzon, Giresun ve Ordu illerinden tüketicilerle yüz yüze anketler düzenlenerek elde edilen veriler frekans analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçları, online alışveriş alışkanlıklarını etkileyen faktörlerin tüketicilerin yaş gruplarına, internet kullanım sürelerine ve gelir seviyelerine göre önemli ölçüde değiştiğini göstermektedir. Örneğin, günde 2-3 saat internet kullananlar ile daha az süre internet kullananlar arasında belirgin farklılıklar bulunmuştur. Ayrıca, tüketicilerin gelir düzeyleri de online alışveriş tercihlerini etkileyen önemli bir faktör olarak belirlenmiştir.

Ataman ve Yıldırım (2022), Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin farklı fakültelerinden 1143 öğrenciye anket uygulayarak kompulsif satın alma alışkanlığı, finansal refah düzeyi ve borca karşı tutum ile kredi kartı kullanımı arasındaki ilişki incelemişlerdir. Bu kullanımı etkileyen temel faktörler arasında taksitli alışveriş ve ödeme kolaylığı öne çıkmıştır. Kredi kartı kullanmayanların motivasyonları ise, faiz konusundaki hassasiyetleri ve kredi kartı kullanımının harcamaları artırma potansiyeli olarak belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda, kompulsif satın almanın kredi kartı kullanımını etkilediği, kredi kartı kullanımının ise finansal refah düzeyi ve borca karşı tutum üzerinde etkisinin olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, borca karşı tutumun finansal refah düzeyini de etkilediği belirlenmiştir.

4. Yöntem

4.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, kredi kartlarının kullanımının artmasıyla birlikte bireylerin harcama alışkanlıklarının nasıl değiştiğini ve bu değişikliklerin tasarruf eğilimleri üzerindeki etkilerini incelemektir.

4.2. Araştırmanın Yöntemi ve Kullanılan Analiz

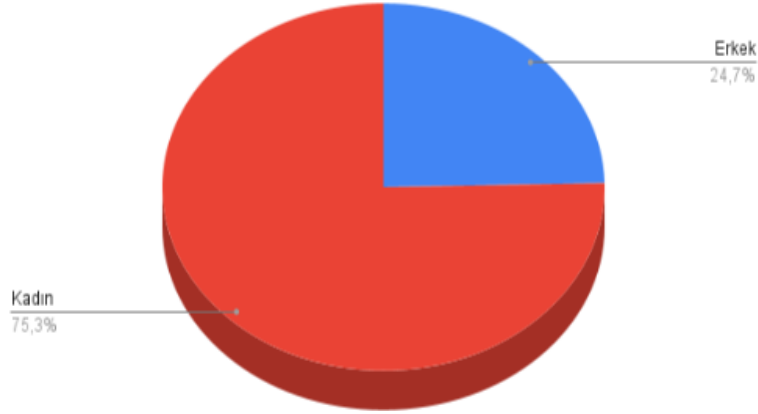
Çalışmanın ana kütlesini Türkiye Geneline yaşayan kredi kartı kullanıcıları oluşturmaktadır. Türkiye Geneline kredi kartı sahiplerinin sayısına ilişkin kesin bir bilgiye ulaşılamadığından bu çalışmada örnekleme yöntemi olarak kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Google forms üzerinden yapılan ankette toplam 365 adet katılımcı online şekilde anketi cevaplamıştır. Elde edilen veriler SPSS 21 programı kullanılarak elde edilmiştir.

Çalışmada kullanılan anket formu iki ana kısımdan oluşmaktadır. Anket formunun ilk kısmında, ankete cevap verenlerin cinsiyeti, yaş grubu, eğitim düzeyi, medeni hali, işi ve ortalama aylık gelirleri gibi birtakım demografik özelliklerini belirlemeye yönelik kapalı uçlu sorular sorulmuştur. Anket soruları oluşturulurken kredi kartı sahip ve kullanıcılarının kredi kartı kullanımlarını değerlendirmeye yönelik bir araştırmadan (Karamustafa ve Biçkes, 2003) yararlanılmıştır.

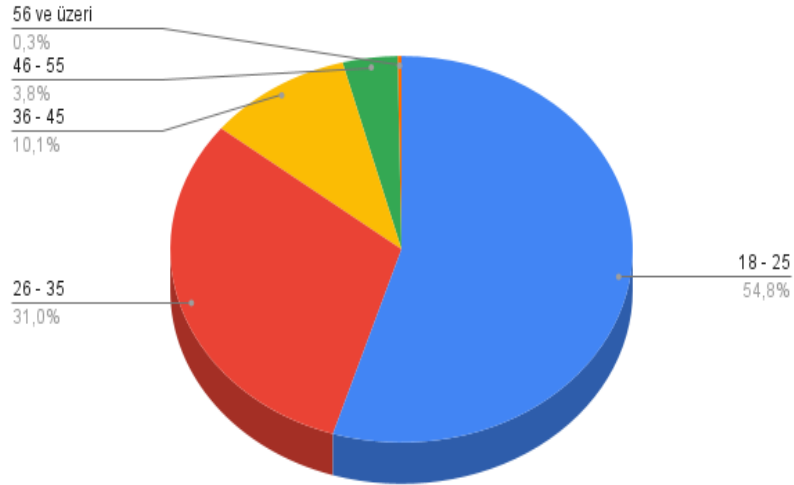
İkinci kısımda, tüketicilerin sahip oldukları kredi kartlarının sayısı, ödeme yöntemleri, kullanım amacı, çevresel etki ve kullanıcıların kredi kartı kullanım alışkanlıklarında meydana gelen değişikliklere ilişkin görüşler belirlenmeye çalışılmıştır. Belirlenen kredi kartı kullanımı anketlerin taranarak tasarruflar üzerinde nasıl bir etki bıraktığının derecesini ölçmeye yönelik üçlü likert ölçeği oluşturulmuştur.

5. Bulgular

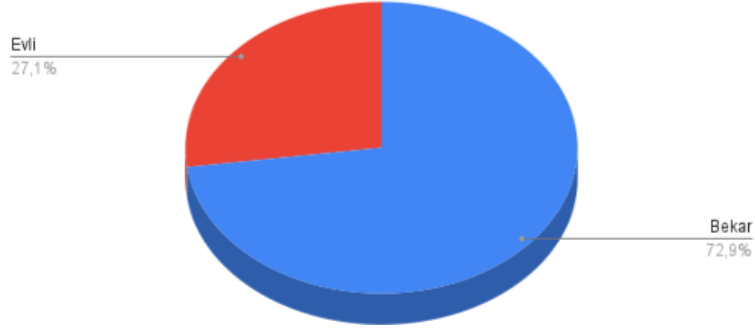
Araştırmanın başlangıcında, katılımcıların demografik özelliklerini yansıtan verilere yer verilmiştir.

Şekil 1. Cinsiyet Dağılımı

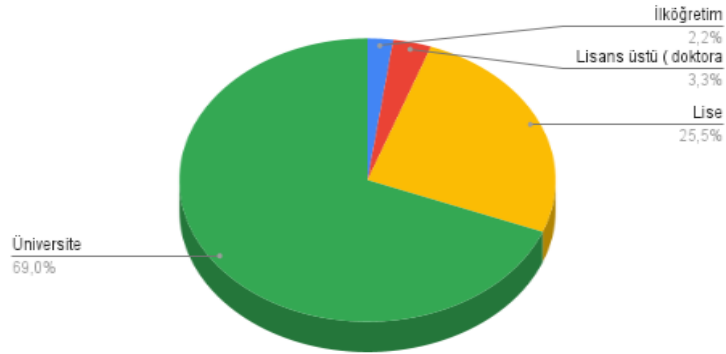
Şekil 1’de, anket katılımcılarının demografik özellikleri hakkında bilgiler bulunmaktadır. Cinsiyet değişkenine göre, katılımcıların %75,3’ü kadın, %24,7’si erkek olarak belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle, toplam katılımcı sayısı içinde 275 kişi kadın, 90 kişi ise erkektir.

Şekil 2. Yaş Dağılımı

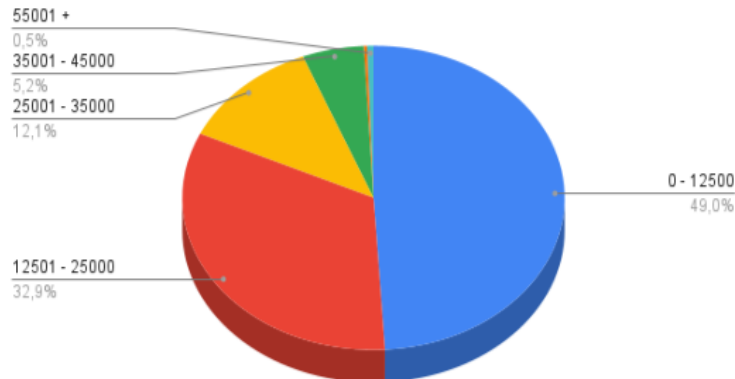
Katılımcıların demografik özelliklerinden bir diğeri yaş aralıklarıdır. Şekil 2’ye göre, 18-25 yaş aralığında 200 kişi yer almaktadır ve bu katılımcılar toplamın %54,8’ini oluşturmaktadır. İkinci sırada, 26-35 yaş aralığında 113 kişi bulunmakta ve bu grup toplam katılımcıların %31’ini temsil etmektedir. 36-45 yaş aralığında ise 37 kişi ile %10,1’lik bir oran gözlemlenmektedir. Son olarak, en düşük katılımcı sayısı 46-55 yaş ve üzeri grupta bulunmakta olup, toplam katılımcıların %3,8’ini oluşturan 14 kişiden meydana gelmektedir. Elde edilen sonuçlar, katılımcıların genellikle genç yaş gruplarından oluştuğunu göstermektedir.

Şekil 3. Medeni durum

Diğer bir demografik özellik ise anketi yanıtlayanların medeni durumlarıdır. Katılımcıların %27,1 evli iken, %72,9 bekarıdır. Bekarlar 266 kişi Evliler ise 99 kişiden oluşmaktadır.

Şekil 4. Eğitim Düzeyi Dağılımı

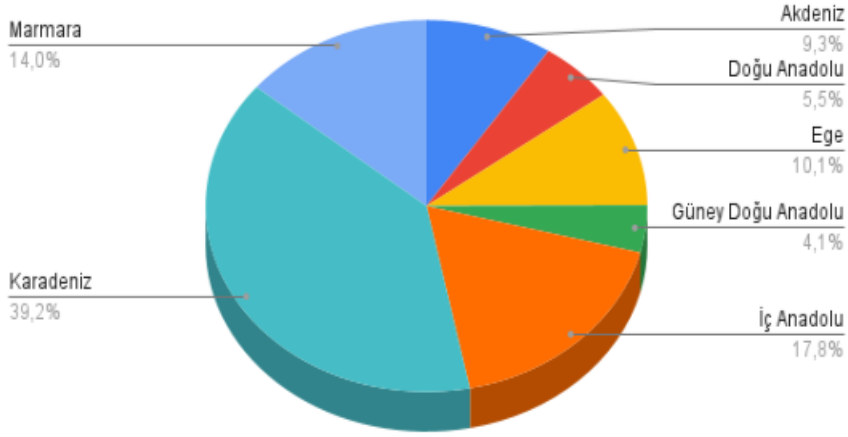
Eğitim durumu, araştırmalarda dikkate alınan önemli bir özellik olarak kabul edilmektedir. Katılımcıların en son mezun oldukları eğitim derecesine göre katılımcıların %69' u üniversite mezunu olup 252 kişiyle birinci sırada yer almaktadır. Üniversite mezunlarının %25,5 ile 93 kişiyle lise mezunları takip ederken üçüncü sırada %3,3 ile 12 kişiyle lisans üstü mezunları görülmektedir. Son sırada ise %2,2 ile 8 kişi ilköğretim mezunu vardır.

Şekil 5. Ortalama Aylık Gelir

Katılımcılara aylık gelirleri incelendiğinde %49 ile 0-12,500 TL gelir aralığında

olduğu belirlenmiştir. Bu aralık, 179 kişiyle temsil edilmektedir. Ardından, 12,501-25,000 TL aralığında 120 kişi bulunmakta ve toplam katılımcıların %32,9'unu oluşturmaktadır. Üçüncü sırada, geliri 25,001-35,000 TL aralığında 44 kişi yer almakta ve toplam katılımcıların %12'ini temsil etmektedir. Dördüncü sırada ise 35,001-45,000 TL aralığında 19 kişi bulunmakta ve toplam katılımcıların %5,2'sini oluşturmaktadır. En yüksek gelire sahip olanlar, 55,000 TL ve üzeri geliri olan 2 kişi olup, bu grup toplam katılımcıların %0,5'ini oluşturmaktadır.

Şekil 6. Yaşanılan Bölge

Katılımcıların demografik özelliklerini yansıtan yaşadıkları bölgeler araştırılmıştır. Katılımcıların %47,4'ü öğrenci olup 173 kişiden oluşmaktadır. İkinci sırada %27 ile özel sektör çalışanları bulunup 83 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaşadıkları bölgelere verilen cevaplara göre ise en yüksek oran %39,2 ile 143 kişi Karadeniz Bölgesi'nde yaşadığını belirtmiştir. İkinci sırada %17,8 ile 65 kişi İç Anadolu Bölgesi'ni seçmiştir. Üçüncü sırada ise %14 ile 51 kişi yer almakta olup Ege Bölgesi'nde yaşadığını ifade etmiştir. Akdeniz Bölgesi'nde yaşayan katılımcıların oranı %10'dur ve 34 kişi bu bölgede yaşamaktadır. Son olarak, en düşük paylar Doğu Anadolu (%5,5) ve Güneydoğu Anadolu (%4,1) bölgelerine aittir.

Tablo 1. Kredi kartı sayısı

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
0	63	17,3	17,3
1	142	38,9	56,2
2	100	27,4	83,6
3	50	13,7	97,3
4 +	10	2,7	98,9
Total	365	100,0	100,0

Tablo 1'de görüldüğü üzere katılımcıların %17,3'ünün kredi kartı bulunmazken, %38,9'unda 1 adet kredi kartı kullanırken, %27,4'ü 2 adet, %13,7'si 3 adet %2,7'si 4 adet

veya daha fazla kredi kartı kullanmaktadır.

Tablo 2. Nakit para taşıma oranı

	Sayı	Yüzde%	Kümülatif Yüzde %
Hayır	279	76,4	76,4
Evet	86	23,6	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 2’de görüldüğü üzere, katılımcıların %76,4 nakit para taşımazken %23,6’sı nakit para taşımaktadırlar. Bu durum, dijital ödeme yöntemlerinin yaygınlaştığı, banka kartlarının ve diğer elektronik ödeme araçlarının kullanımının arttığı bir dönemde, katılımcıların genellikle nakit para taşıma ihtiyacı duymadıklarını göstermektedir.

Tablo 3. Alışverişte Ödeme Tercihi

	Sayı	Yüzde%	Kümülatif Yüzde %
Kredi kartı	239	65,5	70,00
Nakit	126	34,5	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 3’te görüldüğü üzere, katılımcıların %60’ı alışverişlerinde ödeme yöntemi olarak kredi kartını tercih etmiş, %34,5’i nakit ve %5,5’i dijital ödeme yöntemlerini kullanmıştır. Bu durum, katılımcıların genellikle günlük alışverişlerinde kredi kartını yaygın bir şekilde tercih ettiğini göstermektedir.

Tablo 4. Kredi Kartı Ekstresi Ödeme Tercihleri

	Sayı	Yüzde%	Kümülatif Yüzde %
Asgari	114	31,2	31,2
Kredi kartım yok	51	14,0	45,2
Ne kadar varsa	53	14,5	59,7
Toplam	147	40,3	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 4’te görüldüğü üzere, katılımcıların %40,3’ü kredi kartı borcunun toplamını, %31,2’si asgari borcunu ve %14,5’i ise kredi borçlarından belirli bir miktarı ödemektedir. %14’ünün ise kredi kartı bulunmamaktadır. Bu durum, belirli bir kısmın kredi kartı kullanımını dikkatlice yöneterek borçlarını düzenli olarak kapatma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Bu, finansal sorumluluk anlamında olumlu bir davranış olabilir. Bu durum, katılımcıların finansal durumlarını dikkatlice yönetemediklerini veya mali zorluklar yaşadıklarını işaret edebilir.

Tablo 5. Kredi kartı kullanma yeterliliği

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde%
Hayır	15	4,1	4,1
Fikrim yok	28	7,7	11,8
Evet	322	88,2	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 5'te görüldüğü üzere, katılımcıların %88,2'si kredi kartı kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahiptir, %4,1'i ise kredi kartı kullanımı hakkında bilgiye sahip değildir. Bu durum, genel olarak katılımcıların kredi kartları ve bu finansal aracın kullanımıyla ilgili farkındalık düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Online alışveriş yapma durumu

	Sayı	Yüzde%	Kümülatif Yüzde%
Hayır	66	18,1	18,1
Fikrim yok	20	5,5	23,6
Evet	279	76,4	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 6'da gösterildiği üzere, katılımcıların %76,4'ü online alışveriş yaparken, %18,1'i bu yöntemi tercih etmemektedir. %76'lık bir online alışveriş oranı oldukça yüksek bir orandır. COVID-19 salgını ve benzeri gibi olaylar, insanların çevrimiçi alışverişe yönelmelerine etki edebilir. Salgın döneminde sosyal mesafe önlemleri ve kısıtlamalar, tüketicilerin evden çıkmadan alışveriş yapma ihtiyacını artırabilir. Yıldırım vd. (2021), COVID-19 pandemisi ile kredi kartı harcamaları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit etmiştir.

Tablo 7. Nakit Sıkıntısı Yaşanılması Durumunda Kredi Kartı Kullanımı

	Sayı	Yüzde%	Kümülatif Yüzde%
Hayır	43	11,8	11,8
Fikrim Yok	31	8,5	20,3
Evet	291	79,7	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 7'ye göre, katılımcıların %79,7'si nakit sıkıntısı yaşadıklarında kredi kartı kullanmaktan çekinmezken, %11,8'i nakit sıkıntısı durumunda kredi kartı kullanmaktan kaçınmaktadır. Bu durum, birçok katılımcının nakit sıkıntısı yaşandığında kredi kartlarını bir ödeme aracı olarak rahatlıkla kullanma eğiliminde olduğunu gösterir.

Tablo 8. Kredi Kartı Kullandıktan Sonra Pişmanlık Durumu

	Sayı	Yüzde%	Kümülatif Yüzde%
Hayır Pişman Değilim	53	14,5	14,5
Fikrim Yok	51	14,0	28,5
Evet Pişmanım	261	71,5	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 8'e göre, katılımcıların büyük bir çoğunluğu %71,5 ile kredi kartı kullandıktan sonra pişmanlık yaşamıştır. Katılımcıların %14,5'i kredi kartı kullanımı nedeniyle pişmanlık yaşamamaktadır. Bu veri kullanıcıların büyük çoğunluğunun kredi kartı kullanırken harcama eğilimi içerisinde girdiğine işaret etmesi bakımından oldukça önemlidir.

Tablo 9. Nakit Paraya Güven

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde%
Hayır	47	12,9	12,9
Fikrim Yok	53	14,5	27,4
Evet	265	72,6	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 9'da belirtildiği üzere, katılımcıların %72,6'sı nakit paranın daha güvenilir olduğunu düşündükleri dolayısıyla nakit paranın güvenilirlik konusunda genel bir tercih olduğunu göstermektedir.

Tablo 10. Nakit Kullanımının Harcama Eğilimine Etkisi

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
Hayır	226	61,9	61,9
Fikrim yok	49	13,4	75,3
Evet	90	24,7	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 10'a göre katılımcıların %61,9'u nakit kullanırken daha fazla harcama yapmazken, %24,7'si ise daha fazla harcama yapma eğilimindedirler. Katılımcıların %13,4'ü ise fikrim yok cevabını vermiştir. Bu durum, çoğu katılımcının nakit kullanımının harcama alışkanlıklarını kontrol altında tuttukları ve harcamalarını dengeli bir şekilde yönettikleri anlamına gelebilir.

Tablo 11. Kredi Kartı Kullanımının Alışverişe Teşvik Edici Rolü

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
Hayır	67	18,4	18,4
Fikrim Yok	50	13,7	32,1
Evet	248	67,9	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 11’de görüldüğü üzere katılımcıların % 67,9 ‘u kredi kartı kullanımını alışverişi teşvik ettiğini, % 18,4’ünün ise kredi kartı kullanırken alışverişini teşvik etmediği tespit edilmiştir. Bu durum, kredi kartlarının kullanıcıları üzerinde çeşitli avantajlar veya teşvik edici özellikler taşıdığı şeklinde bir sonuç çıkarılabilir. Aynı zamanda bu sonuçlar kredi kartı kullanımının alışveriş eğilimini artırdığı tasarruf eğilimini ise azalttığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 12. Nakit Kullanmanın Zorluğu

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
Hayır	78	21,4	21,4
Fikrim Yok	38	10,4	31,8
Evet	249	68,2	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 12’de görüldüğü üzere katılımcıların % 68,2’si nakit para kullanırken daha çok zorlanırken, %21,4’ü nakit para kullanırken zorlanmadı tespit edilmiştir. Bu durum, nakit para kullanımının bazı katılımcılar için pratik veya tercih edilen bir ödeme yöntemi olmadığını göstermektedir. Zorlanma, muhtemelen günlük harcamaların yönetiminde veya ödeme süreçlerinde yaşanan pratik zorluklardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 13. Kredi Kartı Kullanımının Harcamayı Azaltma Etkisi

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
Hayır	186	51,0	51,0
Fikrim Yok	53	14,5	65,5
Evet	126	34,5	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 13’te görüldüğü üzere katılımcıların %51’i kredi kartı kullanmanın daha az harcama yapmasını sağlamadığını gözlemlenirken, %34,5’i kredi kartı kullanırken daha az harcama yaptığı görülmüştür. Kredi kartlarının bazı kullanıcılar için daha fazla harcama yapma eğiliminde olduğu veya diğer ödeme yöntemlerine göre daha avantajlı olduğu şeklinde çıkarım yapılmaktadır.

Tablo 14. Kredi Kartı Kullanımının Borç Artışına Etkisi

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
Hayır	89	24,4	24,4
Fikrim Yok	33	9,0	33,4
Evet	243	66,6	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 14'te görüldüğü üzere katılımcıların %66,6'sı kredi kartı kullandığında borcunun arttığını belirtirken, %24,4'ü kredi kartı kullanımıyla borcunun artmadığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %9'u ise çekimser kalarak fikrim yok cevabını vermiştir. Bu sonuç, kredi kartlarının bazı kullanıcılar için mali kontrolü zorlayıcı bir faktör olarak algılanabileceğini gösterebilir. Bu sonuçlar da önceki sonuçlarda olduğu gibi dijitalleşmenin harcama ve borçlanma eğilimini artırırken tasarruf eğilimini azalttığı sonucunu destekler niteliktedir.

Tablo 15. Kredi Kartlarının Gereksiz Harcama Alışkanlıklarına Etkisi

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
Hayır	63	17,3	17,3
Fikrim Yok	50	13,7	31,0
Evet	252	69,0	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 15'te görüldüğü üzere katılımcıların %69'u kredi kartı kullandığında gereksiz harcama yapmasına neden olurken, %17,3'ü ise harcama yaparken mantıklı kararlar vermektedirler. Kredi kartlarının bazı bireyler için harcama disiplini zorlayıcı bir etmen olduğu veya kompulsif satın almalara yol açtığı belirlenmiştir.

Tablo 16. Kredi Kartı Kullanımının Ödeme Algısına Etkisi

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
Hayır	58	15,9	15,9
Fikrim yok	35	9,6	25,5
Evet	272	74,5	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 16'da görüldüğü üzere katılımcıların %74,5'i kredi kartı kullanırken gerçekten ödeme yapmıyorum hissi oluşmasına neden olurken, %15,9'u ise kredi kartı kullanırken gerçekten ödeme yapmadığı hissi vermektedir. Bu sonuçlar kredi kartı kullanıcılarının önemli oranda harcama yaptıklarının farkında olmakla birlikte harcama eğilimini artırdığını göstermektedir. % 16'lık kesim üzerinde ise sanki para ödemiymişçesine bir his oluşturması ise üzerinde durulması gereken bir durumdur.

Tablo 17. Tasarruf Etme Alışkanlığı

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
Hayır	166	45,5	45,5
Fikrim Yok	46	12,6	58,1
Evet	153	41,9	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 17’de görüldüğü üzere katılımcıların %45,5’i aylık gelirlerinin bir kısmını tasarruf için ayırmadığı görülmüştür, %41,9’u ise aylık gelirlerinin bir kısmını tasarruf etmek için kullanmıştır. Bu bulgular, katılımcıların mali alışkanlıkları ve tasarruf davranışları konusundaki çeşitliliği yansıtmakta ve bireyler arasında finansal bilincin ve tasarruf alışkanlıklarının farklılıklarının olduğunu göstermektedir.

Tablo 18. Nakit Paranın Yatırım İçin Teşvik Edici Rolü

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
Hayır	100	27,4	27,4
Fikrim Yok	40	11,0	38,4
Evet	225	61,6	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 18’e göre, katılımcıların %61,6’sı nakit paralarının olması durumunda yatırım yapma konusunda teşvik olurken, %27,4’ü nakit paralarını yatırım için kullanmamaktadır. Bu durum nakit paranın bireyler üzerinde yatırım yapma isteği oluşturabileceğini ve bir yatırım fırsatını değerlendirmek için nakit bulundurmanın yaygın bir motivasyon kaynağı olduğunu göstermektedir.

Tablo 19. Çevresel Etkileşim ve Alışveriş İsteği

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
Hayır	105	28,8	28,8
Fikrim Yok	35	9,6	38,4
Evet	225	61,6	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 19’a göre, katılımcıların %61,6’sı çevrelerindeki insanların kredi kartı ile alışveriş yapmasının, diğer insanların da alışveriş yapmasını teşvik ettiğini belirtmiştir. Ancak, katılımcıların %28,8’i çevresindeki insanların alışveriş yapmalarının, kendilerini alışveriş yapmaya teşvik etmediğini ifade etmektedir. Bu sonuçlar, insanların kredi kartı ile alışveriş davranışlarının, toplumun alışveriş eğilimlerini etkileyebildiği sonucunu doğrulamaktadır.

Tablo 20. Nakit Kullanım Tercihi

	Sayı	Yüzde %	kümülatif Yüzde %
Hayır	94	25,8	25,8
Fikrim Yok	41	11,2	37,0
Evet	230	63,0	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 20'ye göre, katılımcıların %63'ü nakit paraları varken kredi kartı kullanmayı tercih etmektedir. %25,8'i ise nakit kullanırken kredi kartı kullanmamaktadır. Bu verilere dayanarak, çoğunluğun nakit paraya sahipken bile kredi kartı kullanmayı tercih ettiği görülmektedir.

Tablo 21. İhtiyaç Dışı Harcama Alışkanlığı

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde%
Hayır	148	40,5	40,5
Fikrim Yok	49	13,4	54,0
Evet	168	46,0	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 21'e göre katılımcıların % 46'sı ihtiyaçları olmadığı halde alışveriş yaparken, %40,5'inin gereksiz harcamalar yapmadığı görülmektedir. Bu durum katılımcının ihtiyaçları olmadığı halde alışveriş yapma eğiliminde olduğunu ve bu durumun gereksiz harcamalara yol açabileceğini göstermektedir.

Tablo 22. Ödeme Planı Yapmadan Alışveriş Yapma Alışkanlığı

	Sayı	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
Hayır	167	45,8	45,8
Fikrim Yok	52	14,2	60,0
Evet	146	40,0	100,0
Total	365	100,0	

Tablo 22'ye göre katılımcıların %45,8'i alışveriş yaparken nasıl ödeyeceğini düşünerek hareket ederken, %40'ı ise alışveriş yaparken nasıl ödeyeceğini düşünmemişlerdir. Bu durum, Katılımcıların alışveriş sırasında ödeme seçeneklerini önceden planlaması, mali bilincin artması ve harcama alışkanlıklarının daha kontrollü bir şekilde yönetilmesine işaret etmektedir.

6. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, paranın dijitalleşmesi veya para yerine kullanılan dijital araçların artışı ile tasarruf eğilimi arasındaki ilişkiye odaklanılmıştır. Özellikle bankaların kredi kartı kullanıcılarına sunduğu avantajlı kampanyalar ve taksitli alışveriş seçenekleri gibi unsurlar, dijital bir ödeme aracı sayılan kredi kartlarını büyük oranda bir ödeme aracı haline getirmiş gibi görünmektedir.

Günümüzde finansal sektördeki hızlı değişimler ve teknolojik ilerlemeler, bireylerin harcama alışkanlıklarından ödeme yöntemlerine kadar birçok konuda önemli

etkiler ortaya çıkarmıştır. Bu değişimlerin bir yansıması olarak kredi kartı kullanımındaki artış dikkat çekmektedir. Kredi kartları, finansal işlemleri kolaylaştıran ve tüketicilere çeşitli avantajlar sunan önemli araçlardan biri haline gelmiştir. Para yerine kullanılan dijital ödeme araçları ödeme noktasında tüketicilere kolaylık sağlayarak daha fazla harcama yapmalarına ortam hazırlayabilmektedir.

Çalışma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde dijital ödeme araçlarından biri olan kredi kartı kullanımını arttıkça bireylerin tasarruf eğilimlerinin düştüğü anlaşılmaktadır. Çünkü kredi kartı kullanırken bireyler nakit ödemediklerinden gerçek anlamda bir para çıkışı olmadığı hissi uyandırarak alışveriş noktasında bir artışa sebep olabilmektedir. Bu sebeple katılımcıların önemli bir kısmı kredi kartı ile alışveriş sonrasında pişmanlık hissi yaşamaktadır. Bu sonuç bireylerin finansal okuryazarlık seviyesinin yeterli olmadığını göstermektedir. Bireyler nakit para taşıma konusunda zorluk yaşadıkları için genellikle kredi kartı ile ödemeyi tercih etmişlerdir. Nakit sıkıntısı yaşadıklarında kredi kartının nakit avans taksitli alışveriş gibi ürünlerini kullanmaktan çekinmemektedirler. Ankete katılanlar, kredi kartının nakit ödemediği hemen alışveriş yapma olanağı sunması, kredi kartının olağan dışı durumlarda nakit para imkanı sağlaması ve alışverişlerde sağladığı kolaylık gibi faktörlerin kredi kartına sahip olma ve kullanma konusundaki etkisinin yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Karamustafa ve Biçkes'in çalışmasında elde edilen verilerde bunu doğrular niteliktedir.

Pandemi döneminde, belirsizlik ve kısıtlamaların etkisiyle birçok kişi alışveriş alışkanlıklarını gözden geçirmiş ve online alışverişin ve dolayısıyla kredi kartı harcamalarının artmasına neden olmuştur. Evden çalışma düzenine geçiş ve sosyal izolasyon, tüketicilerin temel ihtiyaçlarını online platformlardan karşılamaya yönlendirerek kredi kartı kullanımını artırmıştır (Pilatin, 2023)

Katılımcıların finansal tercihleri de incelenmiş ve %38,9'unun yalnızca 1 adet kredi kartı kullandığı tespit edilmiştir. Bu durum, katılımcıların temel finansal ihtiyaçlarını tek bir kredi kartı aracılığıyla karşılamayı tercih ettiğini göstermektedir. Ayrıca, %27,4'lük oranla katılımcıların 2 adet kredi kartı kullandığı dikkat çekicidir. Bu durum, belirli ihtiyaçları farklı kartlar aracılığıyla karşılamayı tercih eden bir kesimi yansıtabilir. İnsanlar kredi kartı kullanmasının sebeplerinden bazıları ise taksitli alışveriş imkânı, ödeme kolaylığı ve nakit taşıma risklerinin azaltılmış olmasıdır.

Araştırmanın önemli bir sonucu, katılımcıların çoğunluğunun kredi kartı kullanımıyla ilgili yeterli bilgiye sahip olmasına rağmen, genel olarak finansal okuryazarlık seviyelerinin düşük olduğudur. Bu durum, kredi kartlarını bilinçli bir şekilde kullanma konusunda bilgi sahibi olmalarına rağmen, finansal konularda genel bir eksiklik olduğunu göstermektedir. Ayrıca, katılımcıların çoğunluğunun online alışveriş yapması, modern tüketicilerin çevrimiçi platformlara olan ilgisini ve e-ticaret trendlerindeki büyümeyi yansıtmaktadır. Nakit sıkıntısı yaşandığında kredi kartına başvurmada çekinilmediği gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar kredi kartlarının finansal

güvenlik sağlama amacıyla da kullanıldığını göstermektedir.

Araştırmada, kredi kartlarının bazı avantajlarından yararlanmak isteyen ve genel olarak bilinçli harcama alışkanlıklarına sahip bir katılımcı kitlesini göstermektedir. Ancak, kredi kartlarının aşırı kullanımının ve borç artışının da bazı katılımcılar için finansal zorluklara neden olabileceği göz önüne alınmalıdır. Ayrıca araştırma sonuçları, bireyler arasında finansal bilinç ve harcama alışkanlıklarındaki farklılıkları ortaya koymaktadır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, gelecekteki araştırmalarda kredi kartı kullanıcıları ile nakit para kullananların tasarruflar eğilimleri ile paranın dijitalleşmesinin buna etkisine değinilebilir. Çalışmanın kapsamı genişletilerek ulusal bazda bir uygulama yapılabilir ve bu çalışmada, dijitalleşmenin kredi kartı kullanıcılarının tasarrufları üzerindeki etkilerini anlamak adına gelecekteki finansal politikaların ve eğitim programlarının tasarımına katkıda bulunulabilir. Ayrıca dijitalleşmenin alışverişe etkisi finansal okuryazarlık seviyesi üzerinden ele alınabilir. Dijitalleşmenin finansal alışkanlıkları nasıl şekillendirdiğini anlamak, bireylerin daha bilinçli ve etkin finansal kararlar almasına yardımcı olabilir, bu da toplumsal ekonomik refahın artmasına katkıda bulunabilir.

Çıkar Çatışması

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanması ile ilgili olarak herhangi bir potansiyel çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Teşekkür

Bu araştırmayı mümkün kılmak için zamanını ve uzmanlığını cömertçe bağışlayan hocalarımıza teşekkür ediyoruz.

Onay Formu

26.04.2024 tarihinde Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nden 169 sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

Finansman

Bu çalışma için herhangi bir finansman desteği alınmamıştır.

ORCID

^a Aleyna Kablanoğlu, <https://orcid.org/0009-0000-1322-5776>

^b Halimenur Yiğit, <https://orcid.org/0009-0009-6982-4765>

KAYNAKÇA

Arslan, B. (2015). Kredi Kartı Kullanımının Kompulsif Satın Alma Etkisi. *Ajit-E: Akademik Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 6(20), 27-40. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2015.3.002.X>

Ataman, E., & Yildirim, D. (2022). Kredi Kartı Kullanımı, Kompulsif Satın Alma, Borca Karşı Tutum Ve Finansal Refah İlişkisi. *Dicle Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(23), 159-184. <https://doi.org/10.53092/Duiibfd.1029910>

- Ayla, D., Dilek, Ö., Pilatin, A., Bayrak, A. Z. (2020). Kredi Kartı Kullanımını Etkileyen Faktörlerin Analizi: Doğu Karadeniz Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 245-265. <https://doi.org/10.36362/Gumus.647336>
- Bozkurt, E., Toktaş, Y., & Altiner, A. (2019). Türkiye’de Tasarruf Ve Finansal Okuryazarlık Üzerine Bir Araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 1580-1605. <https://doi.org/10.17755/Esosder.518727>
- Chien, Y., & Devaney, S. A. (2001). The effects of credit attitude and socioeconomic factors on credit card and installment debt. *The Journal of Consumer Affairs*, 35(1), 162-179.
- Cebeci, İ., & Uçar, S. (2016). Bireysel Finansmanda Etkili Bir Araç: Kredi Kartı Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *Muhasebe Ve Finansman Dergisi* 72, 1-20. <https://doi.org/10.25095/Mufad.396714>
- Çavuş, M. F. (2006). Bireysel Finansmanın Temininde Kredikartları: Türkiye’de Kredikartı Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 173-187.
- Çımat, A., & Değirmenci, M. A. (2003). Türkiye’de Banka Ve Kredi Kartları Uygulamalarının Değerlendirilmesi. *Mali Çözüm Dergisi*, 64.
- Durukan, T., Elibol, H., & Özhavzalı, M. (2005). Kredikartlarındakitaksit Uygulamasının Tüketicinin Harcama Alışkanlıkları Üzerindeki Etkisiniölçmeye Yönelik Bir Araştırma Kırkkale İliörneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 143-153.
- Eren, B. A. (2020). Alışverişlerde Temassız Kredi Kartı Kullanım Niyetini Etkileyen Unsurların Belirlenmesi: Nesnelere İnterneti Kavramının Bankacılık Yansıması. *Bankacılar Dergisi*, 115, 107-127.
- Girginer, N., Erken Çelik, A., & Uçkun, N. (2008). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin kredi kartı kullanımına yönelik bir araştırma. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 8(1).
- Girginer, N., Çelik, A. E., & Uçkun, N. (2011). Kredi Kartı Tutum Ölçeği Üzerine Bir Yapısal Eşitlik Modeli Uygulaması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 17-30.
- BKM, 2024. Kart Sayıları. <https://bkm.com.tr/kart-sayilari/> Erişim Tarihi: 20 Şubat 2024.
- Joo, S., Grable, J. E., & Bagwell, D. C. (2003). Credit card attitudes and behaviors of college students. *College Student Journal*, 37(3), 8-15.
- Karamustafa, K., & Biçkes, D. M. (2003). Kredi Kartı Sahip Ve Kullanıcılarının Kredi Kartı Kullanımlarını Değerlendirmeye Yönelik Bir Araştırma: Nevşehir Örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(15), 91-113.
- Kaya, F. (2009). *Türkiye’de Kredi Kartı Uygulaması*. Türkiye Bankalar Birliği: Ankara.
- Mae, N. (2002). Credit Card Usage Continues Among College Students. from http://www.nelliemae.com/library/cc_use.html, Erişim Tarihi: 12 Mart 2024.
- Özkul, F. U., & Tapşın, G. (2010). Kredi Kartı Kullanımı ile Kullanılabilir Gelirin Tüketim Üzerindeki Etkisi ve Türkiye Ekonomisi Üzerine Bir Ampirik Çalışma. *Muhasebe Ve Finansman Dergisi*, 47, 138-153.
- Pilatin, A., (2023). *Türkiye’de Bankacılık Sektörü, Dijital ve Mobil Bankacılığın Gelişimi*. Güncel İktisadi ve İdari Bilimler Araştırmaları Kavramlar, Araştırmalar ve Uygulama (pp.133-154), Lyon: Livre De Lyon.

- Pilatin, A. (2021). Tüketicilerin Kredi Kartı Kullanımını Etkileyen Faktörler: Ordu İli Örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 1400-1426. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.739952>
- Pilatin, A., & Dilek, Ö. (2021). Tüketicilerin Online Alışveriş Alışkanlıklarının Demografik Özellikler Bakımından İncelenmesi: Doğu Karadeniz Şehirleri Üzerinde Bir Araştırma. *Aksaray Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 11-28.
- Tuğay, Y., & Başgül, Ö. (2007). Önemli Bir Finansman Kaynağı Olarak Kredikartları: Kredikartlarının Kart Sahiplerinin Harcamaları Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Burdur İlinde Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(3), 215-226.
- Yıldırım, M. & Demir, H. (2021). Kredi Kartı Harcamalarını Etkileyen Makroekonomik Faktörler Ve Covid-19 Pandemi Dönemi Üzerine Bir İnceleme. *Ekonomi Politika Ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 159-180. <https://doi.org/10.30784/Epfad.830559>